

- BOKOR JÓZSEF 1982. Vas megye földrajzi közneveinek értelmezése. In: BALOGH–VÉGH szerk. 1982: 31–38.
- BOKOR JÓZSEF 1985. *A magyar nyelv: jegyzet a tanítóképző főiskolák számára a budapesti program szerint*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- BOKOR JÓZSEF 1990. Egy lehetséges változásvizsgálatról a tájszókészlet köréből. In: SZABÓ GÉZA szerk., *Nyelvtudomány, Magyar dialektológia, Szlavisztika*. Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei 6. Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola, Szombathely. 35–41.
- BOKOR JÓZSEF 1991a. Állapot - és/vagy változásvizsgálat? In: HAJDÚ MIHÁLY szerk., *Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára*. Budapest. 101–104.
- BOKOR JÓZSEF 1991b. Szótan. In: JÁSZÓ ANNA szerk., *A magyar nyelv könyve*. Trezor Kiadó, Budapest. 159–299.
- BOKOR JÓZSEF 1991c. *A magyar nyelv kézikönyve*. Trezor Kiadó, Budapest.
- BOKOR JÓZSEF 1998. *Interaktív magyar nyelvtan: CD-magiszter [a magyar nyelv és helyesírás szabályai]*. Kossuth Kiadó, Budapest.
- BOKOR JÓZSEF 2009. *Nyelviség és magyarság a Muravidéken*. Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Lendva.
- BOKOR JÓZSEF 2012. Egy kis emlékezés a maribori Magyar Tanszék 30. évfordulóján. In: KOLLÁTH–GRÓF–MERÉNYI szerk. 2012: 104–108.
- BOKOR JÓZSEF – GUTTMANN MIKLÓS 1999. *A muravidéki magyarság anyanyelvéért*. Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Szombathely – Maribori Egyetem Pedagógiai Kara Magyar Intézete, Maribor.
- KOLLÁTH ANNA – GRÓF ANNAMÁRIA – MERÉNYI ANNAMÁRIA szerk. 2012. *30 éves a Maribori Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke*. Maribori Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék – Maribori Magyar Kultúrklub, Maribor, 2012.
- ZADRAVEC SEKERES ILONA 2012. Emlékfoglalók egy becses évforduló kapcsán. In: KOLLÁTH–GRÓF–MERÉNYI szerk. 2012: 69–70.

ZELLIGER ERZSÉBET

Eötvös Loránd Tudományegyetem

### Guttman Miklós 70 éves\*

Tisztelt Megjelentek, Kollégák, kedves Ünnepe! Ritkán adódik arra lehetőség, hogy két kollégát, kiváló kutatót és oktatót, jó barátot szinte egyszerre köszöntsünk. Most ilyen kivételes alkalom, hogy egymás utáni két héten erre sor kerül. Míg a múlt héten Bokor Józsefet, most tanszéki kollégáját, barátját, Guttman Miklóst köszönhetjük hetvenedik születésnapja alkalmából.

A szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola, majd Nyugat-magyarországi Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszéke a magyar dialektológia egyik fellelő- és egyben végvára, amelynek rendezvényein rendszeresen vettek részt hazai és külföldi kutatók. Guttman Miklóssal magam is leginkább a szombathelyi szimpóziumok alkalmával találkoztam, s személyében egy kiváló kutatót, kedves kollégát ismertem meg.

A most 70 éves Guttman Miklós egész élete, munkássága Szombathelyhez kötődik. A szomszédos faluban, Náraiban született, a középiskolát Szombathelyen, a Savaria Gimnáziumban végezte. Érettségi után ugyan a Pécsi Tanárképző Főiskola magyar-történelem szakán tanult tovább, s bár ahogy mondta, Bokor Józseffel és Vörös Ottóval együtt tükének, tősgyökerező pécsinek tekinthetők, igazi hazája a Nyugat-Dunántúl. A vasi szülő-

\* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén 2014. november 18-án.

föld visszahívta – friss diplomásként Jákra került. Öt esztendeig élte a falusi magyartanárok életét, de nemcsak tanított, hanem a mindig nagy tisztelettel és szeretettel emlegetett, a nyelvészet iránti érdeklődését felkeltő pécsi tanáraitól, Temesi Mihálytól és Rónai Bélától megismert, megtanult ismereteket, módszereket alkalmazva vizsgálni kezdte tanítványai nyelvi sajátosságait. Jáki tanárságának ideje alatt került sor a Nyugat-Dunántúlon addig hiányzó tanárképzés megindítására: a pécsi főiskola kihelyezett tagozataként hozták létre a szombathelyi főiskolát. Miklóst a második évben hívták a magyar tanszékre. Úgy gondolom, kedves Miklós, ha felidézed magadban ezt az időszakot, még ma is megbizsergetik a szívedet a kezdet emlékei: ahogy mondtad, volt tábla, kréta, néhány könyv a tanszéken – és ott voltak az egykori pécsi diáktársak, lelkesen, elszántan, tetre készen, akikkel felépítettek azt a tanszékot, ahonnan tanítványaitok sorra kiváló tanárokként kerültek ki. A tanulmányaikat az ELTE-n folytató hallgatóitokkal öröm volt találkozni. Elméleti és gyakorlati szinten egyaránt olyan felkészültek, tájékozottak voltak, hogy segítő közreműködésükre a szűkös időkeretbe szorított órákon biztos lehetett számítani. Szívós munkával egy étellel teli, munkára sarkalló tudományos központot hoztatok létre és működtettetek sikeresen. Végleges nyugdíjba vonulásodig, 2012-ig ennek a tanszéknek voltál munkatársa: tanársegéd, adjunktus, docens, 1996-tól főiskolai tanár. A tapasztalat, a valóban szinte saját kezűleg felépített intézményért vállalt felelősségérzet természetesen vezetett oda, hogy a tanszéki teendőkön túl kétszer kaptál megbízást a főiskola, illetve az egyetem legfelső vezetésében végzendő munkára, 1989 és 93 között a főiskola oktatási és általános főigazgató-helyettese, 2002-től 2005-ig az egyetem általános és tanulmányi rektorhelyettese voltál.

A bő negyven éve indult kutatói pálya igen színes, Miklós a nyelvtudomány több részterületével is foglalkozott, foglalkozik. Egyetemi doktori címet 1980-ban szerzett, 1995-ben lett a nyelvtudomány kandidátusa.

Első, a Magyar Nyelvőrben 1973-ban megjelent tanulmánya még a jáki évekből származik, címe alapján ugyan elsősorban a névtani munkák közé sorolandó, de dialektológiai, szociolingvisztikai, anyanyelv-oktatási szempontból hasonlóképp érdekes: a magyar nyelvtan tanárának megfigyeléseit tartalmazza a nyugat-dunántúli tanulóifjúság nyelvhasználati sajátosságairól (GUTTMANN 1973), ennek a korosztálynak az anyanyelvhez való viszonya, nyelvi jellemzői a továbbiakban is foglalkoztatták, így kandidátusi értekezésének témája is ide kapcsolódik.

A nyelvjárások, elsősorban a nyugati, a vasi és muravidéki dialektus iránti érdeklődés, e régió nyelvének, nyelvhasználatának megismerésére és megismertetésére való törekvés Guttmann Miklós kutatásainak alapja, kiindulópontja. A tájszavak, a szókészlet elemeinek vizsgálata bevallottan különösen foglalkoztatja. Ennek egyik első eredménye a Kőbölküti Katalinnal készített Hangutánzó igék vasi és muravidéki atlasza (GUTTMANN–KÖBÖLKÜTI 1987). A szombathelyi magyar nyelvészeti tanszék dialektológiai szimpozíonjainak szervezésében, lebonyolításában, az előadásokat tartalmazó kötetek szerkesztésében, kiadásában minden alkalommal tevékenyen részt vett. Tagja volt a Vas megye földrajzi neveit összegyűjtő és közreadó munkacsoportnak (BALOGH–VÉGH szerk. 1982). A szülőfalu, Nárái nyelvjárási, nyelvhasználati sajátosságainak minél teljesebb összegyűjtése, elemzése egész kutatói munkásságában folyamatosan jelen van, sok tanulmánya született ilyen témában. A falu közössége nem feledkezett meg erről a hűségéről: a 70. születésnapot a Nárái nyelvével foglalkozó közleményeket tartalmazó kötet megjelentetésével köszöntötte (GUTTMANN 2014).

A nyolcvanas évek elején néhány esztendeig (1981 és 1984 között) a szomszédos Szlovéniában, a maribori egyetem pedagógiai karán oktatott. A dialektológiai és anya-

nyelv-oktatási témák mellett ekkortól jelenik meg munkásságában a kétnyelvűség, a kisebbségi nyelvhasználat, a nyelvpolitika, a határon túli magyarság körében folyó anyanyelvoktatás vizsgálata. Számos tanulmány, kötet, tankönyv és tankönyvfejezet született ezekből a tapasztalatokból.

Anyanyelv, dialektus, kétnyelvűség, oktatás címmel összefoglalva, 60. születésnapját köszöntendő GADÁNYI KÁROLY szerkesztésében jelentek meg fontosabb tanulmányait (GUTTMANN 2005).

Az eddig elmondottak során többször is utaltam már arra, hogy a tudományos munka mellett Miklós idejének, energiájának jelentős részét pedagógiai tevékenységre fordította. A tanszéken tartott születésnap-i köszöntéskor mondta el, hogy számítása szerint hozzávetőleg 3500 diákot tanított pályája során. Egykori hallgatói ma is nagy tisztelettel és szeretettel beszélnek róla, kiemelve, hogy nem csupán tudós tanárként, hanem következetes, szigorú, de rendkívül figyelmes, segítőkész emberként is példaképükké vált. Szinte valamennyi diákjáról tudta, hogy melyik településről került a főiskolára, órára menet vagy épp az előadások után a folyosón meg-megállítva őket érdeklődött előmenetelükről, életükről. Mindig nagyon sok szakdolgozója volt, akikkel szívesen, sokat foglalkozott, pártfogolta a tudományos munkára vállalkozókat, segítette pályájuk elindítását. Tanulmányi főigazgató-, majd rektorhelyettesként ezt az odafigyelést kiterjesztette a főiskola egész diákságára.

Munkásságát többször ismerték el kitüntetéssel: maribori tevékenységéért 1986-ban megkapta a Maribori Egyetem bronzplakettjét, dialektológiai munkásságáért a Csúry Bálint emlékérem és díj tulajdonosa lett 1990-ben, 2011-ben pedig a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntették ki.

Kedves Miklós! Bár két esztendeje nyugdíjba mentél, s a korábbi zsúfolt esztendőkhöz képest valószínűleg több időd van a természetben gyönyörködni, kőszegi birtokodon tevékenykedni, ez remélhetőleg nem jelent igazi visszavonulást. Magad mondtad: a Gondviselésnek köszönhetően egész életedben 18–22 éves fiatalok vettek körül, közöttük éltél, ezért nem is tudtál megöregedni. Kívánom és kívánjuk, hogy ezt a fiatal szellemet őrizd meg továbbra is. A dialektológia, az anyanyelv oktatása itthon és a határon túl még számos kutatandó témát, problémát tartogat, a további, a társadalom nagy csoportjainak nyelvhasználatát elemző és a családban, az unokák nyelvét csiszoló munkához jó egészséget, erőt és kedvet kívánok mindannyiunk nevében.

## Hivatkozott irodalom

- BALOGH LAJOS – VÉGH JÓZSEF szerk. 1982. *Vas megye földrajzi nevei*. Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS 1973. Ragadványnevek az általános iskola felső tagozatos tanulóinak köréből. *Magyar Nyelvőr* 97: 55–61.
- GUTTMANN MIKLÓS 2005. *Anyanyelv, dialektus, kétnyelvűség, oktatás*. A tanár és kutató 60. születésnapja tiszteletére válogatta és szerkesztette GADÁNYI KÁROLY. Bibliotheca Slavica Savariensis 9. Berzsényi Dániel Főiskola Szlav Filológiai Tanszékcsoportja, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS 2014. *Nárai nyelvi múltjából*. Nárai község Önkormányzata, Nárai.
- GUTTMANN MIKLÓS – KÖBÖLKÜTI KATALIN 1987. *Hangutánzó igék vasi és muravidéki atlasza*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 182. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.

B. FODOR KATALIN

Eötvös Loránd Tudományegyetem